

Høringsvar fra Norsk Tindeklub vedr. NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land

Utarbeidet av etikkomiteen i NTK, vedtatt av styret i NTK 19/6-19.

DEL I, GENERELL INNLEDNING

Norsk Tindeklub (NTK) ble stiftet i 1908 og er landets eldste og mest tradisjonsrike forening for utøvelse av bratt friluftsliv. Klubbens formål er å representere god tindesport og virke for en riktig utvikling av denne, fremme mest mulig sporløs ferdsel i naturen og ivareta medlemmenes interesser.

Våre sentrale verdier handler om å beskytte fjellet og klatreklippens urørte og naturlige karakter, og om å forvalte og ivareta tradisjonell klatring som en friluftaktivitet tuftet på sporløs ferdsel i urørt natur. Tilgang til områder egnet til tradisjonell klatring er et gode, ikke bare for NTKs egne medlemmer men for hele klatre-Norge. Da NVE offentliggjorde sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land, 1. april 2019, ble vi oppmerksomme på at planene kommer i konflikt med flere slike klatreområder i Norge.

Verdsettingen av urørt natur står ikke bare sentralt hos NTK, men også i Norges Klatreforbund (NKF) som organiserer over 20 000 aktive klatrere i klubber over hele landet. I deres strategiplan (<https://klatring.no/strategi-og-planer>) står det klart at både NKF sentralt og de lokale klatreklubbene skal engasjere seg ved å arbeide for å sikre muligheter til klatring i urørt og støyfri natur. Vi i NTKs stiller oss bak formuleringene i denne strategiplanen, som videre sier at vi verdsetter gleden ved bevegelse, trening, lek, naturopplevelser [...], at vi tar ansvar for naturen og utøver sporløs ferdsel og at vi tar vare på klatringens etikk og tradisjon.

Verdsetting av urørt natur er også en sentral del av vår norske friluftslivstradisjon. Her er vi på linje med budskapet i 9.mai-resolusjonen til paraplyorganisasjonen Norsk friluftsliv som omfatter mer enn 950 000 medlemskap i sitt krav om stans i nedbygging av norsk natur: <https://www.norskfriluftsliv.no/krever-stans-i-nedbygging-av-norsk-natur/>. Videre innebærer prinsippet om sporløs ferdsel at man skal etterlate naturen slik den var da man kom dit. I klatresammenheng handler det om å hegne om naturlige sikrede ruter¹ i urørt fjellnatur. Denne klatrestilen, med tilhørende opplevelseskvalitet, er det ikke bare vi nordmenn, men også stadig flere utlendinger som reiser til fjell-Norge for å finne. Det handler om egenverdien av natur og om det å kunne dyrke fjellklatreopplevelser i ro og stillhet i inngrepsfrie omgivelser. Begrepet om dette, «Norwegian style», er i ferd med å etableres

¹ «Naturlig sikrede ruter» betyr at man tar med seg fjellforankringene etter bruk i de linjene man følger

som en internasjonal merkevare; et begrep som innebærer denne helt unike formen for klatring.

NTK kjemper for å bevare fjellområder i sin naturlige forfatning, nettopp for å sørge for at vi i Norge også i fremtiden fortsetter å ha muligheten til å oppleve «ren» klatring gjennom bratt friluftsliv i inngrepsfri natur. Produktet er helt spesielt og vil i fremtiden bare øke i verdi. Ren klatring kan ikke utøves i eller i umiddelbar nærhet til anleggsområder med roterende installasjoner på opp mot 250 meters høyde, med store oppstillingsplasser som er forbundet av brede veier kjennetegnet av masseutfyllinger og fjellutsprengninger.

NTK stiller seg i særlig grad bak Miljødirektoratets konkluderende bemerkning i *Faggrunnlag-friluftsliv* (s. 16 i M-13081 2019)² om at:

Det er også viktig å ta hensyn til arealer som i dag er lite i bruk, men som på grunn av urørt preg, lite støy og lav visuell forurensning kan være viktige arealer for friluftslivsuttøvelse i fremtiden.

Det bekymrer oss sterkt at NVE i sin egen vurdering av friluftsliv i *Nasjonal ramme for vindkraft* (side 53) velger å avskrive Miljødirektoratets bemerkning:

NVE vil i tillegg legge mer vekt på det eksisterende friluftslivet i et område som brukes mye enn et område som sjelden brukes.

Dette betyr at fremtidige muligheter for vår unike «Norwegian style» kan gå tapt for alltid. Uansett er det et tankekors at flere av klatreområdene som nå inngår i forslaget til fremtidige vindkraftområder står som «arealer som i dag er lite i bruk». Fordi fjellklatrere etterstreber sporløs ferdsel og går inn for ikke å etterlate seg varige spor av aktiviteten sin, mener vi at faktagrunnlaget til NVE er svært mangelfullt på dette punktet. For å styrke kunnskapen presenterer vi nedenfor de konkrete fjellklatreområdene (fra sør mot nord) som er berørt av den foreslåtte rammen – med kommentarer og innspill som vi på det sterkeste håper at NVE vil ta hensyn til i den endelige fastsettelsen.

² Miljødirektoratets faggrunnlag-friluftsliv er underlagsdokument til Nasjonal ramme for vindkraft (NVE-rapport 12-2019)

DEL II, KOMMENTARER OG INNSPILL OM KLATREOMRÅDENE

Utpekt areal «Vest-Agder og Rogaland»

Sletafjellet

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6508082, 416406

Kommentar: Klatreområdet strekker seg fra kartreferansen (topp 776 moh.) 1,5 km i nordvestlig retning langsetter dalføret Fiskårdalen. Vegghøyden er mellom 250 og 300 meter. Fjellet er et sentralt landskapselement som kan ses fra store avstander. Spesielt vakkert og prominent sett fra kirkestedet Åkernes ved den vestlige og nordlige bredden av Lognevatnet. Toppen er også det høyeste punktet i det store og lite berørte fjellområdet avgrenset av fylkesvei 455/351 i vest, fylkesvei 302/353 i øst og riksveg 42 i sør som omfatter nedbørfeltet til det vernede vassdraget Kosåna. Det har vært klatret i Sletafjellet siden midten på 1970-tallet, men aktiviteten skjøt fart utover på 1990-tallet ettersom klatresporten på Sørlandet økte i aktivitet, både blant lokale og blant tilreisende tyske og britiske klatrere. Klatreutfordringene og aktiviteten dokumenteres i utgivelser av flere klatreguidebøker, både på norsk, tysk og engelsk og i flere utgaver av tidsskriftet «Klatring». Veggene byr på varierte utfordringer for mange kategorier klatrere og har i tillegg den attraksjonen at man kommer opp på en skikkelig fjelltopp som gir vide utsyn over store urørte fjellandskaper. Dette er en særlig verdi ved klatringen som dessuten er «kortreist» i den forstand at området befinner seg rundt 1,5 timers kjøring fra flere av de større byene langs sørlandskysten. Fjellet ligger sentralt i et område av «ikke-ekskludert» areal i Nasjonal ramme, og kan derfor bli omgitt av vindkraftverk på flere sider. Det foreligger allerede konkrete planer for opptil 80 vindturbiner i området, Honna-prosjektet, der oppstartmelding allerede er sendt NVE. Spesielt vil Honna-prosjektet i vesentlig grad forringe klatreopplevelsen. Selv om selve fjellveggen der klatringen foregår neppe blir fysisk berørt av vindkraftutbygging, vil flere vindturbiner oppstillingsplasser og internveier kunne bli plassert langsetter (eller i umiddelbar nærhet til) toppen av fjellet, noe som også vil medføre hva NVE definerer som «totaldominans»³ (innenfor en avstand på tre ganger vindturbinens høyde) i tillegg til støy og skyggekast. Utsynet mot urørte fjellvidder i nord, vest og sør vil videre erstattes av innsyn til Norges kanskje største vindindustriområde der et betydelig antall turbiner i tillegg vil ligge innenfor det NVE definerer som «ytre visuell dominanssone» (en avstand på åtte-ti ganger objektets høyde)⁴.

NTKs innspill er at arealet «Vest-Agder og Rogaland» tilpasses slik at toppen av Sletafjellet (angitt kartreferanse) havner utenfor 15-20 km influenssone der vindturbiner vil «[...]gi en

³ Side 62, punkt 22.2 i Forslag til nasjonal ramme for vindkraft.

⁴ Side 62, punkt 22.2 i Forslag til nasjonal ramme for vindkraft.

signifikant visuell påvirkning[...]»⁵, og i alle fall utenfor 12 km influenssone der «[...] vindturbiner oppfattes som tydelige landskapselementer og setter sitt preg på opplevelsen av landskapet [...] selv der terrengformasjoner og vegetasjon bidrar til å dempe det visuelle inntrykket.»⁶ Her støtter vi oss også til Miljødirektoratets uttalelse om mulige virkninger av vindkraft i nasjonal ramme:

Det vil også medføre stor konflikt hvis det etableres vindkraft i de største, gjenværende villmarksområdene i Norge, eller i sammenhengende naturområder med urørt preg i regioner av landet der det er lite igjen av slike områder.⁷

Fjellområdet avgrenset av fylkesvei 455/351 i vest, fylkesvei 302/353 i øst og riksveg 42 i sør utgjør et sammenhengende naturområde med urørt preg i en region av landet der det er lite igjen av slike områder.

Lindalsfjellet

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6503549, 419289

Kommentar: Klatreområdet ligger sør og vest for kartreferansen (topp 602 moh.) over en strekning på ca. 300 meter og befinner seg innenfor Lindalsfjellet og Sydalen naturreservat. Vegghøyden er ca. 200 meter og byr på variert moderat til krevende klatring. Veggen er mindre benyttet enn Sletafjellet, men har lang sesong på grunn av sydvestlig eksponering og lite avrenning av vann fra toppen. Det har vært klatret i veggen siden slutten på 1990-tallet. Landskapsopplevelsen preges av det dramatiske utsynet mot et lavereliggende dalføre og tilgrensende vidstrakte fjellområder i sør og vest. Klatringen er dessuten «kortreist» i den forstand at området befinner seg rundt 1,5 timers kjøring fra flere av de større byene langs sørlandskysten. Selv om fjellet ligger sentralt i et større område med «ikke-ekskludert» areal, antar vi at landskapet i umiddelbar nærhet vil måtte ekskluderes siden dette har naturreservatstatus. Naturopplevelsen vil likevel i stor grad påvirkes både visuelt og av støy og skyggekast ved en eventuell utbygging av vindkraftverk. Det meldte Honna vindkraftverk (opptil 80 turbiner) vil medføre flere turbinplasseringer ca. 1,5 km fra angitt kartreferanse. Utsynet fra toppen vil videre domineres av det planlagte Stemheia-prosjektet med opptil 30 vindturbiner i sørøst og preges av det planlagte Tveithei-prosjektet med opptil 20 vindturbiner i sørvest.

NTKs innspill er at arealet «Vest-Agder og Rogaland» tilpasses slik at toppen av Lindalsfjellet (angitt kartreferanse) havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 6).

⁵ Side 62, punkt 22.2 i Forslag til nasjonal ramme for vindkraft.

⁶ Side 6 i vedlegg I, *Utfyllende bakgrunnsstoff*, i NVEs veileder nr. 5/2007, *Visualisering av planlagte vindkraftverk*. https://www.nve.no/media/2232/nve_veileder_5_2007.pdf

⁷ Side 48, punkt 16.2 i Forslag til nasjonal ramme for vindkraft.

Juvasstølfjellet

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6520988, 416726

Kommentar: Klatreområdet befinner seg sør og vest for kartreferansen (topp 780 moh.) over en strekning på ca. 0,5 km. Vegghøyden er ca. 200 meter. På tross av nærheten til det regulerte Juvatn fremstår området som villmarkspreget. Det er ingen veier eller andre tekniske inngrep i området, og utsynet er vidt ut over det store vannet og de nærliggende dal- og fjellområdene i sør og vest. Klatringen er av moderat vanskelighetsgrad. Veggen er mindre benyttet enn Sletafjellet, men byr på store muligheter for eventyrpreget klatring. Klatringen er dessuten «kortreist» i den forstand at området befinner seg rundt 1,5 timers kjøring fra flere av de større byene langs sørlandskysten. Fjellveggene befinner seg nå i «ikke-ekskludert» areal i rammen, men ligger per nå ikke i umiddelbar nærhet til planlagte vindkraftverk. Selv om det er lite sannsynlig at selve veggen vil bli fysisk berørt av eventuelle utbygginger, vil påtenkte prosjekter på Kjosevassheia og Støylsogheia i sør likevel i stor grad forringe området sitt villmarkspreget og dermed sterkt redusere klatreopplevelsen.

NTKs innspill er at arealet «Vest-Agder og Rogaland» tilpasses slik at toppen av Juvasstølfjellet (angitt kartreferanse) mot nord, sør og vest havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 4) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 5) samt minst utenfor ytre dominanssone (jamfør fotnote 3) mot øst, avgrenset av den markant høyere fjellryggen Tverrdalsheii.

Gloppedalen og Maudalen

Kartreferanser: UTM 32V/WGS84: 6518281, 342213 og 6516280, 342339.

Kommentar: Klatreområdene befinner seg i dalføret imellom og sør for kartreferansene som er oppgitt (topp 842 moh. og topp 907 moh.). Selve klatringen foregår i dalsidene, men ender på toppen av fjellkammene med vidt utsyn i flere himmelretninger. Dette er betydningsfulle og tradisjonsrike områder for naturlig sikret klatring dokumentert i guidebøker og på nett: <https://brv.no/uteklatring/tradklatring/>. Bratte Rogalands venner (BRV) legger jevnlig samlinger til disse områdene. Landskapet fremstår som vilt og uberørt og inneholder også kulturminner fra 2. verdenskrig. Klatreområdene befinner seg i randsonen av det utpekte arealet *Vest-Agder og Rogaland*, men den visuelle opplevelsen av det nærliggende landskapet vil i sterk grad bli preget av vindturbiner dersom konsesjoner tildeles. Dette kan komme i tillegg til allerede vedtatt konsesjon på det nærliggende Gilja-prosjektet / Valresknuten (885 moh.) med anslagsvis 45 vindturbiner. Avstanden til disse (fra kartreferansene) blir omkring 5 km, noe som gjør at klatreopplevelsen allerede vil bli forringet, flere konsesjoner i området vil forringe opplevelsen i ytterligere grad.

NTKs innspill er at arealet «Vest-Agder og Rogaland» tilpasses slik at fjelltoppene i angitt kartreferanser havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor

12 km influensssone (jamfør fotnote 6). Vi ønsker også at NVE revurderer den allerede tildelte konsesjonen til Gilja-prosjektet av hensyn til de store natur- og friluftinteressene i området.

Øvstebødalen/Hunnedalen

Dette er et langstrakt klatreområde som befinner seg på begge sider av dalføret omtalt som Øvstebødalen/Hunnedalen.

Kommentar: Klatringen i området har foregått siden tidlig på 1980-tallet. Klatringen her utøves på begge sider av dalføret, både sommerstid (på klippe) og vinterstid (på is). Dette er det mest tradisjonsrike isklatreområdet i Rogaland med utfordringer på mange nivåer. Klatringen foregår i dalsidene, men ender på toppen av fjellkammene med vidt utsyn i flere himmelretninger. Historien er blant annet dokumentert i BRV-annalene: http://brv.no/wp-content/uploads/2015/01/BRV_annalene_dell.pdf og klatringen er beskrevet i flere guidebøker og på nett <https://brv.no/uteklatring/tradklatring/>. Klatreområdene befinner seg dels innenfor og i randsonen av det utpekte arealet *Vest-Agder og Rogaland*, men den visuelle opplevelsen av det nærliggende landskapet vil i sterk grad bli preget av vindturbiner dersom konsesjoner tildeles. Dette kan komme i tillegg til allerede vedtatt konsesjon på det nærliggende Gilja-prosjektet / Valresknuten (885 moh.) med anslagsvis 45 vindturbiner. Hele området grenser videre opp mot Frafjordheiene landskapsvernområde som også er påtenkt med et enda sterkere vern som nasjonalpark i fremtiden. Deler av dalføret er også et populært friluftsområde for folk i Rogaland med flere hytteområder i den nordlige delen.

NTKs innspill er at arealet «Vest-Agder og Rogaland» tilpasses slik at hele dalføret fra *Byrkjedalstunet* i sørvest til *Halsen* ved Gravvatn i nordøst havner utenfor 15-20 km influensssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influensssone (jamfør fotnote 6). Vi ønsker også at NVE revurderer den allerede tildelte konsesjonen til Gilja-prosjektet av hensyn til de store natur- og friluftinteressene i området.

Utpekt areal: «Grenseområdene mellom Buskerud, Telemark og Vestfold»

Siljan/Skriua

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6576161, 536381.

Kommentar: Klatreområdet befinner seg sør og vest for kartreferansen (topp 395 moh.) over en strekning på ca. 300 meter. Vegghøyden er ca. 150 meter. Dette er at av de få områdene i denne relativt tett befolkede delen av landet (Grenland og byene langs kysten av Vestfold) som byr på kortreiste og turpregede klatreopplevelser i fjellvegger av en viss høyde. Selve fjellet er en prominent landskapsformasjon, og geologien byr på helt unike fjellstrukturer. Klaringen er dokumentert i guide-/førerverk, f.eks. på dette nettstedet: <https://27crag.com/crag/skriua>. Dalføret i sør er preget av jordbrukslandskap, men det vide

utsynet mot de omkringliggende skogs- og heieområdene gir likevel et visst villmarkspreg. Vindfjelltunet i øst er dessuten utgangspunkt for det «korteiste» turistforeningsløypenettet opp imot Skrimfjella og hele veien videre til Hardangervidda. Både selve toppen av Skriua, og heiene mot øst og nord befinner seg innenfor det utpekte arealet. Dette foreslåtte området er såpass lite at uansett hvordan en vindkraftkonsesjon utformes vil den i sin helhet plassere Skriua innenfor et 15-20 km influensområde, med signifikant visuell påvirkning (jamfør fotnote 5). En utbygging vil dermed i sterk grad forringe klatreopplevelsen. Dersom vindturbiner i tillegg skulle vurderes plassert i områdene Skriua/Lykollen/Repeknuten vil enkelte turbiner i tillegg kunne komme innenfor sonen for *total dominans* (jamfør fotnote 3) og et større antall innenfor *ytre visuell dominanssone* (jamfør fotnote 4).

NTKs innspill er at arealet «Grenseområdene mellom Buskerud, Telemark og Vestfold», i sin helhet tas ut av den foreslåtte nasjonale rammen for vindkraft på land.

Utpekt areal: «Sunnhordaland og Haugalandet»

Uskedalen og Eikedalen

Kartreferanser: UTM 32V/WGS84: 6641541, 328424 og 6644709, 323032.

Kommentarer: Klatreområdene befinner seg i de østvendte dalsidene til de to kartreferansene (topp 1248 moh., Ulvanosi, og topp 1012 moh., Manen). Det østligste klatreområdet har en utstrekning nord/sør på ca. 5 km og en vesentlig del av attraksjonen her er at klatringen ender på toppen av et alpint fjellmassiv med fri utsikt i alle himmelretninger; Rosendalsalpene med isbreen Følgefonna i øst, Hardangerfjorden og Sunnhordaland i nord og vest og Etnefjellene i sør. Dette er blant Vestlandets mest attraktive områder for fjellklatring, som i tillegg til utsynet mot ikoniske landskaper også kjennetegnes av en etter norske forhold helt unik steinkvalitet. Klatreutfordringene imøtekommer hele ferdighetsspekteret, og området er lett tilgjengelig for større befolkningskonsentrasjoner i Nord-Rogaland og Hordaland. Området er også populært blant tilreisende klatrere både fra andre landsdeler og fra utlandet – og har flere ganger vært omtalt i internasjonale klatremagasiner. Klatrehistorien går tilbake til 1980-talet, og området er godt dokumentert i og kjent gjennom guidebøker og førerverk. Selv om sannsynligheten er liten for at selve fjellveggene eller topp 1248 moh. / topp 1012 moh. skulle bli fysisk berørt av vindkraftverk (per nå omfattet av «myke eksklusjoner»), vil konsesjon til vindkraftverk i de nærliggende områdene vesentlig redusere verdien av klatringen. Dette gjelder både platået vest for Uskedalen, fjellkammen øst for Uskedalen og fjellområdene i sør, avgrenset av Matersfjorden og Åkrafjorden. Konsesjon til vindkraftverk i området sør for topp 1012 moh. vil i tillegg kunne plassere klatringen i Eikedalen innenfor sonen for *total dominans* (sannsynligvis få turbiner), jamfør fotnote 3, og innenfor *ytre visuell dominanssone* (sannsynligvis mange turbiner), jamfør fotnote 4.

NTKs innspill er at arealet «Sunnhordaland og Haugalandet» tilpasses slik at angitte kartreferanser havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 6).

Utpekt areal: «Sunnfjord og Sogn»

Gygrekjeften på Lihesten - Hyllestad sin «Trolltunge»

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6787989, 296900

Kommentarer: Topp 710 moh. moh., Gygrekjeften, befinner seg rett sør for utpekt areal og benyttes sporadisk til klatring. Selve fjellformasjonen er spektakulær og har blitt benyttet til både reklame- og TV-innspillinger, blant annet *71grader nord*. Selv om området per nå ikke er mye benyttet av klatrere, mener NTK dette ikke er et argument for å redusere verdien av fremtidige klatreopplevelser i et unikt landskap.

NTKs innspill er at arealet «Sunnfjord og Sogn tilpasses slik at angitt kartreferanse havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 6).

Kvamshesten

Kartreferanse: UTM 32V/WGS84: 6812109, 319948

Kommentarer: Topp 1209 moh., Kvamshesten, befinner seg rett nord for utpekt areal. Det er blant Sunnfjords mest ikoniske fjell og benyttes sporadisk til klatring. Geologien i området er spesiell, der devonsk sandstein byr på klatring i særegne fjellformasjoner. Selv om området per nå ikke er mye benyttet av klatrere, mener NTK dette ikke er et argument for å redusere verdien av fremtidige klatreopplevelser i et unikt landskap.

NTKs innspill er at arealet «Sunnfjord og Sogn» tilpasses slik at angitt kartreferanse havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 6).

Utpekt areal: «Namdal»

Leka - Norges geologiske nasjonalmonument

Øya Leka, lengst nord i Trøndelag, er ikke et etablert klatreområde, men øya har som Norges geologiske nasjonalmonument en viktig symbolsk verdi for dem som beveger seg på stein. Øya gir en mulighet til å vandre gjennom et 7 km. snitt i jordskorpa. Innsiden (østsiden) av øya, som er bygd opp av bergarter fra midtre og øvre deler av havbunnskorpa, grenser til utpekt areal «Namdal» på fastlandet. En utbygging av visuelt dominerende vindkraftverk i disse tilgrensende områdene, spesielt på Rossvikfjellet og rundt Tennfjord vil sterkt redusere opplevelsesverdien.

NTKs innspill er at arealet «Namdal» tilpasses slik at østsiden av Leka havner utenfor 15-20 km influenssone (jamfør fotnote 5) og i alle fall utenfor 12 km influenssone (jamfør fotnote 6).

Nesten utpekt arealer: «Nissedal» – en spesiell bekymring

Arealet ligger hovedsakelig mellom de store innsjøene Fyresvatnet og Nisser i Telemark.

Kommentarer: Her ligger noen av landets mest benyttede klatreområder, med god tilgjengelighet for større befolkningskonsentrasjoner både på Sørlandet, Grenland, Oslo/det sentrale østlandsområdet – i tillegg til Göteborg og vestkysten av Sverige. Særlig er Hægefjell (kartreferanse topp 1021 moh. UTM 32V/WGS84: 6569836, 466046), Langfjell (kartreferanse topp 711 moh. UTM 32V/WGS84: 6542912, 468981) og Baremslandsfjellet (kartreferanse topp Skuggeknatten 706 moh. UTM 32V/WGS84: 6540868, 471379) populære. Hægefjell har i tillegg nærmest fått en ikonisk status ikke bare blant klatrere i den sørlige og østlige delen av landet, men også blant tilreisende fra Tyskland/Sentral-Europa. Området er godt dokumentert i guidebøker/førerverk siden første del av 1990-tallet. Utbygging av vindkraftverk i nesten hvilken som helst del av dette området vil medføre sterkt reduserte opplevelsesverdier for det store antallet klatrere som benytter disse fjellene.

NKT er kjent med at Nissedal ikke er blant de 13 utpekte områdene i Nasjonal ramme for vindkraft på land. Området er likevel tatt med under overskriften «Områder som nesten ble utpekt». På Regionalt innspillsmøte i regi av NVE i Kristiansand 21. mai 2019 ble det uttalt av NVEs representant at selv ikke bortfallet av nesten utpekte områder er slått fast, men at disse på grunnlag av NVEs faglige vurderinger likevel vil kunne tas inn i rammen gjennom en politisk prosess. En slik prosess kan tenkes oppstå i «kjøpslåing» der deler av de områdene som nå befinner seg inne i den utpekte rammen tas ut og erstattes av «Områder som nesten

ble utpekt», for at ikke summen av areal i den totale rammen skal reduseres. Når NVE uttaler – at virkninger for villrein ikke er så store at området bør ekskluderes, at det er blant de beste med tanke på kapasitet i transmisjonsnett og at det finnes til dels gode produksjonsforhold⁸ – er vi bekymret for hva som kan skje videre i den politiske prosessen.

En lignende bekymring omfatter også det nesten utpekte arealet «Nordmøre» som, i tilfelle det vippes inn i rammen gjennom politiske kompromisser basert på NVEs anbefalinger, vil komme i konflikt med fjellklatreområdene innerst i Eresfjord.

NTKs innspill er at NVE understreker overfor sine politiske oppdragsgivere at «Nissedal» og de øvrige sju arealene beskrevet som «Områder som nesten ble utpekt», ikke må betraktes som «forhandlingskort» i den endelige politiske behandlingen av nasjonal ramme for vindkraft på land.

⁸ Side 62, punkt 57.8 i Forslag til nasjonal ramme for vindkraft.